

OBLIVION

ARIN RUNGJANG

Oblivion / While in the Sad Landscape

We are not afraid of death. It is simply unknown to us. What we are scared of is losing life itself, our chances to experience all things. When I was a child, I would repeatedly dream the same thing over and over. In the dream, I would row a boat with my father in a canal behind our house. The boat would float on still water. Suddenly, waves would erupt and sweep the boat, rocking it back and forth. I fell into the water. I could not breathe. I was suffocating. While slowly drowning in the water, a hand pulled me up onto the boat. I looked for my father, but what I saw was a ghost. A gory face from the shroud. I was facing the incomprehensible—things that have no meaning to us, such as death or ghosts.

My sister passed away just a few months before the pandemic. It happened when I was an artist in residence in Berlin. While I was traveling various cities to exhibit my works, having time for creativity and consistent creation and meeting new people, I was kept away from my family. I guess this was the part that made me regret not being able to say a final goodbye to my sister. I bought a return ticket to Thailand as soon as I received a phone call from my nephew saying my sister was in a coma. I went straight to the hospital after landing, only to find out that she was already gone. Not being able to say goodbye becomes the last memory between me and her. I stayed in Bangkok for a while to help with the funeral. Then I returned to Berlin where I spent a full year before coming back to Thailand.

A few months later after my return, the pandemic broke out, which has compelled me to stay put in Thailand, to spend more time with my family. I also reconnected with friends and familiar places. Currently, I am preparing a solo exhibition about memory—of my own, of King Rama VI, and of a local

uncle in Loei who worked in an iron mine. When the gallery initially contacted me, I knew that the owner's great-grandfather had a close relationship with King Rama VI. Once, when I visited the gallery owner's place, she showed me a letter, which had been framed and kept as a family treasure.

That letter was composed by King Rama VI in preparation for his funeral and it was given to the gallery owner's great-grandfather. Five years after the letter was written, the king passed away. This letter evokes my nostalgia of dying, strange memories that happened to me, objects and electric cables dangling from one post to another. It is my childhood memory of relying on a motor-tricycle or Tuk-Tuk to commute from my house to school. The trip was so intense—the hustle of the city from surrounding vehicles, grinding wheels, rumbling engines, toxic fumes, and the smell of people packed into the car, sunlight sporadically reflecting into my eyes. Movement. Textures. Touch. Density. Suddenly, all these chaotic intensities vanished. What pulled me out of the confusion were the electric cables that had been following me as I moved with the velocity from the Tuk-Tuk. During that moment, it was as if I was floating in mid-air. There was only the motion between me and the endless electric cables hanging overhead from one post to another. I became the city, part of it, from that memory, as from the letter of King Rama VI and the death of the king who had become part of the soil, air and water of the land once under his rule. As the local miner had become part of the excavator that dug deep into the ground on the mountain amongst nature to extract minerals from the mine. We are always part of things to become something else. At my sister's funeral, I looked at the coffin with her body inside being pushed into the crematorium. From afar, our family looked at the crematory as the fire was being lit. Amidst the flames, smoke erupted from the chimney, spouting into the sky.

My entire life, almost everything I did was to impress others. Mostly, I wanted to be liked or admired. It was complicated. When I was young, I tried so hard to conceal my feelings, my attempt to become someone or something else. I loved music. Maybe because my mom turned some music on for me every morning while I waited for her to get dressed for work. She adored luxurious things, always putting on nice make-up, clothes and a puff of perfume before leaving for work. I would sit on the floor, looking at her cosmetics and her busy hand gestures. She lived an extravagant life while my father was still alive. However, my memories have always

been of when my father had already passed on and of how my mother's extravagant life became lesser and lesser.

My mom loved Western music, including classical music. I do not know what had inspired her. Western music was understandable but classical music? She was beautiful, but she did not receive any higher education because she had to work for her younger siblings' tuition fees, helping my grandmother. My father worked as an engineer for a German shipping line company as I mentioned before. My father was beaten up by a group of Germans in Germany. A few months later, he died. I was two-and-a-half years old. For some reason, when my mother still had some savings left by my father, she sent me to piano lessons. If memory was pretentious, the piano in my memory would be the most undignified object. I traveled by Tuk-Tuk to the music school as well. The feeling of my body moving forward, the cables were following me throughout the commute. I was floating like the cables dangling over the never-ending city—the moment when everything had turned into oblivion. I quit not long after. It was not easy to have an expensive piano at home. It was a nonsensical idea when we could barely make ends meet.

There was one of the funniest and most painful incidents. My mom was hiding behind an umbrella when someone visited her at the house. Grandma said she wasn't home. I just stood there laughing. If I had to resuscitate my memory from the lightest intensity, it would be, "crouched crookedly inside a yellow umbrella was my mom, shooting me a deadly stare as I giggled." Once the visitor left, she hit me. Intense memories diluted in anger and absurdity. As a perception breaks with the identity to which memory rivets, it is diluted through the surrounding objects to revive. It is not memory but becoming assembled with things to replicate the idea of memory. We are not on our own but always becoming with others and assembling with something else.

To revive the memory is to overcome low intensity. It is the act of holding on to the flexibility of becoming and assembling with other things in search of raw passion. The city assembles people, light, roads, cables, the internet, temperature, intensity, feelings, warmth, coldness, sharpness, softness, stiffness, vastness, frustration, and others. Everything we are lies in the differences. Differences we notice in ourselves while we are disappearing into our thoughts and concepts, into imperceptibility.

When I was young, I remembered thinking what can I do to see the face of people I was conversing with from a distance through a tool. It is a thought to connect with others to prevent ourselves from aloneness and loneliness. Now everything and every person is connected, through the internet, through the cables, yet it seems we are more alone, especially all the while knowing we are part of the city.

To feel the feeling of raw intensity, I went to the iron mine in Loei, which is located in the northeast of Thailand, to see the landscape and to meet a mine worker who drives the excavator in extracting the iron. The landscape was imposing, so much so that I became tiny. The miner extracted the ore with machines which was made from metal digging metal deep in the earth, he has become part of the machine. Metals become tools, of which he is also a part, digging deep in search of himself.

The vast landscape is imposing, but everything expressed in the nature gave me a sense of how much the city had dominated and shaped me. I have become the city, a stranger who is buried in thoughts, drowned in electric cables. We lose our sense of the reality of something else. Without other things, we cannot become anything. King Rama VI initiated the idea of Dusit Thani, a city of Democracy that was never actualized. It was a simulation, an imagination and a role play. We built roads, kilometer markers, and electric posts; demarcated zones; established factories, houses, border fences, checkpoints, and patrols. All of the letters and writings have nothing to do with the meaning of our existence. They were written to explore the land, to create maps without concrete borders that are always ready to shrink and expand. Writing has become an abstraction of the intensity of territorial representation, with sounds, colors, textures, and shapes where this intensity is placed in rituals, parades, songs, and so on. Our biographies are in different things—in the landscape, in the expression of those things without conveying meaning. We and things are combined. Yet, we are singular when we are constructed as a family, school, factory, organization, community, institute, city, nation. Everything is connected and cannot be reducible to something more substantial or to its creator. All components are inseparable and decomposable. An institution, government, community, parliament, organization, road, transportation system and others cannot be reducible. All the while, individuals can be merged with other areas, other singularities, and other empty spaces.

If you are an important person, you will be remembered. You will be recorded with biographies and letters. If you are a commoner, you will be recorded by numbers, fingerprints, and facial data. Our biographies are embedded in things like landscapes. The uncle miner told me that when he was 15-16, he accidentally ran into a group of college students in communist uniforms in the road at night. They escaped from the city to become communists. One of them approached him for food, saying they were hungry and asking if he could share them something to eat. There were about 30 of them. He hushed them to stay quiet and hide behind the bushes. When he came back with food in both hands, he was surprised to find that they were hiding so surreptitiously. All he saw was empty space and pitch darkness. When the students saw him, they suddenly came out of the bushes. Later in a nearby village, the uncle said there was a pile of wooden sticks and ashes floating around. Those were the communists who the government killed and were burnt together. His memory and mine collect in different shapes but are connected.

Things create ripples and are rippled. We and other things are continually assembling and becoming something else: The umbrella for my mom to hide behind, The weapon that was used for hitting my father over the head, The electric cables that stretch from one post to another, The bed for my sister in the ICU, The bullet piercing through the body, The tools excavating the ground to find oneself, The communists, The piano chords in my memory, Ashes, Metal can be hard as rock, thin as paper and sharp enough to slit a throat, Fluid as water, cold as ice, hot as lava, colorful as a rainbow, luminous as morning, and opaque as night. Metal can cross over into every organic form, exhibiting unprecedented vitality in other substances, in ourselves, and in buildings, roads, electric posts, ships, bullets, shapes, intensity, surfaces, odor, touch, and others. More than that, we become strangers to ourselves when we have assembled to be part of the system. Every aspect of us is becoming others with velocity, light, temperature, sound, surface, pressure, metal, post, road, electric wires, a bed, a gun, a bullet, soil, a letter, a piano, an umbrella, air, a wound, ashes and others, and we keep continuing until everything bursts out into oblivion.

Uncle Chan

I was born and raised here. It was around B.E. 2500 (1957). So, my age is around 64 years old, counting from the year I was born, around 63 – 64 years old, around B.E. 2510 – 2514 (1967-1971), mostly this area was covered by corn fields. The corn was 50 satang per kilo then. It was lush green, unlike now. When you left the house, all you would see was forest, not roads like nowadays. The muddy path was for cows and water buffalos to tread. Cars were unable to come through. There was not even a bicycle or motorbike. Only walking. You went to the farm by foot. Yet, food and supplies were abundant. Setting foot outside, there were crabs, fish, birds, mice—everything edible was in the forest. It wouldn't be farmlands like these, only forest. There was no need for money. Food was abundant. We bartered and could ask each other for food. Now, this is impossible. Everyone is on their own. Things have changed so dramatically.

During B.E. 2514 – 2515 (1971-1972), communists had scattered all around here in Na Khaem, Ban Pong, Ban That, Phu Sang Yai, Nam Som where they had their base camp, Huai Bo Seun and Wan Pha. They were all communists. Chiang Klom, Chom Charoen and Chom Noi—these were all terrorist or communist routes. I was a young man then, so I went around at night. The communists' sole enemies were cops and soldiers. There was a police booth at the Ban That three-way intersection, and the police always stationed there. If the communists approached, the polices would shoot their AK rifles without giving a second thought. There were always clashes with the military officers on patrol at night. The gunshots were loud. The communists would usually leave locals alone. They were Thais and humans, just like us. I think they were college students from the south of Isaan who went to universities in Bangkok. They were all college students.

There was one time that I ran into a group of students-turned-communists. I was around 15-16 years old, still young. I was hanging out with a friend at night and ran into them. There were about 30 of them, half were women. I asked whether they were fleeing. They seemed hungry and asked nicely for food. I did not know what to say. They did not scare me, though. They said they were starving and thirsty. My friend and I had no choice but to get them food and water. I did not let them into my house though. I told them to hide there. We brought them Jeaw (Isaan chili sauce), pickled fish, and sticky rice. When we returned, it was dead quiet. I have to admit they were really good at hiding. They were really hungry since they could not find much food in the forest. At night, they roamed the forest because they were afraid of the government. Back then, the area was not farmland like now. They made their passage among the hills, crisscrossing through Nam Som to Udonthani by Phu Sang Yai. This was often their route. They came to the village and that was where I found them, in the middle of the village. They said they were hungry. The men did not say they were hungry but they felt sorry for the women who had not eaten. There was no other way around it. I did not know what to do. We were all Thais. Honestly, I had never disclosed this story until now.

The soldiers surrounded the house when they found out. Someone informed the authorities. They besieged the house and started firing from every corner. They fired from underneath the house. The house behind here was full of bullet holes.

Yes, someone informed the soldiers that they saw communists there, so the soldiers seized the area and both sides started firing. Later, the soldiers trained villagers to be the Village Scouts. They organized trainings for Local Administrations and incited civilians from every door and village to defend themselves through military methods such as gun shooting, combat, etc. Fights broke out many times. Sometimes they would provoke the government's allies like the Volunteer Defense Corps. They would ambush and the Volunteer Defense Corps had to protect the village. So there were constant attacks and losses on both sides. It was like military training. They gathered a lot of people at the school and we sang songs. It was quite fun. Pretending the sticks were guns, we went shooting in the forest.

They were not thoughtless. Communists are human beings, and so are we. If there was no incitement, we would keep out of each other's way.

There had to be a cause. When the soldiers came, they would ride their BMC bikes deep into the woods. It wasn't a farmland like this. Both sides of the road were forest where sometimes they would ambush each other. Men from both sides lost their lives from the shootings, depending on who lost more. That was how it was.

The communists were killed when there was a serious crackdown. I saw traces of cinders around Ban That. They burnt using sticks. I did not know whose sons and daughters were killed. The crackdown could be seen around Song Pueai and Pak Chom. Forest covered the area from the village road to Pak Chom. There were shootings and I did not know who was who, the authorities or the communists. Many of them were here at Ban Sup, Nong Lok, Na Nam Mun, Rai Neau, Chom Chareon, Chom Noi, Ban Klom, Ban Klang, and Pak Chom. They were all there—the terrorists.

The mining operation hired vehicles from other companies and villages including buses and workers. They hired us for 100 baht per ton or 1,000 kilograms per time. Do you know the bus, the four-wheel multi-purpose 'elf' truck? Per time, you could carry up to 4 – 5 tons, 100 baht per ton back then. We drove to the mining plant. Did you see that old abandoned plant? We carried the ores there to weigh and came back here to the mine. Though I did not do the mining, I knew all of this well because I was here for a long time, since I lived here from my childhood till teenage years.

They would hire people to block holes. Around 4 pm, you would hear shrieks! Argh! People dodged every day. They would blast the land and you would see it every day. Before iron ore, it was granite. The granite mine won the concession before the iron mine, but that was a long time ago, since I was about 10-ish. I was a local so I knew everything. I was born and raised here. Close to where we parked were farmlands, but not as many as there are now. I stayed by the woods to raise cows and water buffaloes. After I finished with farming, I would raise cows and water buffaloes by the woods. I could not raise them over here because there were rice fields. There were many wild animals, like hundreds of them in just a single tree. When I was a teenager, squirrels and tree shrews, yellow and white, were running all around, on the trees. Birds were as big as chickens. I raised cows and water buffaloes when I was 13 – 14. Nowadays, they are so rare. Back then, when I was walking on the street, wild animals were all there, squirrels and tree shrews. Now, I have no idea where they have gone. They've probably all gone to Lao PDR now. Ha.

Village Head Rangsan

In my memory, I was working in Phu Lek. I graduated ninth grade from Na Or Wittaya School and did not get to continue because there was no money. My mom was diagnosed with Leukemia. I worked with a company called Barite Mining Co., Ltd. after learning how to operate an excavator. Barite Mining won a concession for granite mining, but they lent the license to D-Con Granite, a foreign company that makes granite. D-Con Granite was recruiting a driver so I applied and worked for them. Then, D-Con Granite relocated to Saraburi, but I did not go with them. Barite Mining Co., Ltd took over and started mining iron ore. So, I got transferred to Barite Mining.

Working for Barite Mining, I got 60 baht per day as a driver. When I was driving an excavator for D-Con Granite, though, I got paid 4,000 baht a month. There was a pay gap between Thai and foreign companies. I think it was Phu Lek that made me into who I am today.

If it were now, my mom would not have died, because cancer patients can be treated. 30 – 40 years ago, they would say that the white blood cells devour the red blood cells. She was treated at Srinagarind Hospital before being transferred to Siriraj Hospital. We sold our farmland to get money for the treatment. We made around 300,000 baht, and my mom was treated for about two years at Siriraj Hospital, going there once a month. There was no chemotherapy available around where we lived then. There was a kid who had cancer and got chemotherapy and is still alive and well today. My mom's condition worsened during the Black May incident. My parents arrived at Mo Chit but could not get to Siriraj Hospital, not via boat nor any other transportation. So, my dad just took my mom home because all the roads were blocked. Since the Black May, my mom's health greatly declined. When they came back, my mom was sent to the local

hospital in Loei before being transferred to Khon Kaen Hospital. She died there. Had it not been for the Black May incident, my mom might have been treated at Siriraj back then and might still be alive or might not have passed away as quickly as she did. She had cancer, but she could not get to the hospital. It was blocked off. I remembered it so well, that we could not enter the hospital during the Black May. I was working for Barite Mining Co., Ltd. then because it was when I was already out of school. The same Barite Mining Co., Ltd. , like what I said, owned the concession for D-Con Granite and paid me 42 baht per day.

In my opinion, if you let natural resources like minerals or ore remain untouched in the earth, it would be a waste, and they would diminish with time if we do not excavate them and sell them. Ore is the same. We have to educate the villagers that these ordinary rocks, if left unprocessed, are not worth much, but if we sell them, the benefit is better. More tax will be flowing into the Subdistrict Administrative Office. We can use that money to improve our subdistrict and villages. In this way, the villagers would not protest. Nevertheless, I didn't want to do it because it was dangerous. Those who won the concession should get the concession. If they hire an assassin to kill us, it would not even cost 50,000 baht.

If I had enough savings after retirement, I would continue to work like this and stay with my children and grandchildren without pursuing any further ambitions. When I was young and still in school, I wanted to be a superior, an employer. I wanted to be a police officer or a soldier. As fate would have it, I could only be someone's employee—that's it for me. Human lives are unbelievably at the mercy of fate. Those who can be employers are because it was written in their fate from the merit they did in the past lives.

Letter of King Rama VI

I am of sound mind at this moment; hence, I shall leave my demands below.

1. If I were to pass away at a place outside the Grand Palace, my body is to be brought back quietly to the Chakraput Piman Hall where the remains are to be bathed. Then, the body shall be enshrined at the Dusit Maha Prasat Hall.

2. While the remains are situated at the Dusit Maha Prasat Hall and at any other times in perpetuity, professional mourners are forbidden. If someone truly loves me and wishes to cry, that person shall be allowed. Do not put on an act of crying.

3. For the seventh-day funerary merit-making ritual to be held every seven days until the day of royal cremation, invite my preferred and familiar monks to deliver sermons. Do not summon monks by ranks. Apart from that, invite theologically graduated monks that are deemed to benefit Buddhism as well.

4. Set a date for the royal cremation as early as possible after the day of decease. If possible, set the date during the dry season of the year of death. Leaving the remains for too long of a time is unnecessarily wasteful.

5. During the seventh-day merit-making, whether during lying in state or the royal cremation, arrange for Gong Teck (Chinese funeral ritual). If no one is fond enough to arrange one, let the task fall to my kin to find a clergyman of the Anamnikaya or Chinese sect to perform the ceremony.

6. Shorten the agenda of the royal cremation. The royal crematorium is to be permanently constructed, and that construction shall be the Plubpla

Songtham pavilion.

7. Before transporting the body to the royal crematorium, perform a one-day merit-making ceremony at the Dusit Maha Prasat Hall.

8. If my relatives and crown servants wish to make merit for me, they should do so during the period of lying in state before the royal cremation. Let the royal cremation be solely a state funeral.

9. Offerings bestowed to monks should be of use to the monk who receives them. Choose monks who shall truly use those offerings and who will not sell them.

10. Provide two books as memorial keepsakes: the first one shall be about the deeds I have done to benefit the country and the other one shall be a book that benefits Buddhism.

11. For the parade of transporting the remains from Dusit Maha Prasat Hall to Phra Chetuphon Temple, use the traditional Phra Yannamas (royal litters). From Phra Chetuphon Temple to the royal crematorium, decorate artificers as part of the troop. As I am a soldier, I wish to walk this final distance as a soldier.

12. In this parade, apart from soldiers, let Wild Tiger Corps and boy scouts join, as well as the students from the schools under the royal patronage.

13. Refrain from the act of binding the garments from the urn to shoulder. Urn bearers shall be officers from the Department of Royal Attire.

14. In reading the Abhidhamma ahead of the parade, if Somdet Phra Maha Samana Chao Krommaphraya Vajirananavarorasa and Phra Worawongter Krom Muen Jinavara Sirivaddhana have deceased, invite Phra Yana Warabhorn (M.R. Phra Cheun) from Bowonniwet Temple or Phra Rachasuthi (Uppamo) from Rachathiwat Temple. If these two are unavailable for whatever reasons may be, invite the Patriarch with the highest clerical title above all else in the Dhammayuttika Nikaya.

15. During the royal cremation ceremony, when the military horn players finish playing the royal anthem, shorthorn players are to play the song "San Ya Norr".

16. In the royal urn service, follow the instructions once conducted during the Phra Phuttha Chao Luang's service.

17. The royal ashes are to be reserved partly under the base of Phra Puttha Chinnasri of Bowonniwet Temple and partly under the base of Phra Ruang Rojjanarit of Phra Pathomchedi Temple subsequently after the royal cremation ceremony when the occasion is appropriate.

This royal command is issued in three copies to the exact letter. One copy is distributed to the Minister of the Royal Household; one copy to the regent of the royal pages; and one copy to the royal private secretary. His Majesty firmly reminds them to report the matter in this letter to the next king in succession to understand his wishes thoroughly.

Royal title: Ram Vajiravudh Por. Ror.

This copy has been verified with the original copy.

Sanit   Wrote
Ruk   Review

ลี้มเลื้อน/ในภูมิตศน์อันขมขื่น

อธิษฐาน รุ่งแจ้ง

ลึมเลื่อน/ในภูมิทัศน์อันขมขื่น

เราไม่ได้กลัวความตาย เราแค่ไม่รู้จักมัน เรากลัวจะสูญเสียตัวตน สูญเสียโอกาสที่จะได้สัมผัสทุกสิ่ง ตอนเป็นเด็ก ผมจะฝันซ้ำๆ กันทุกวัน เรื่องในความฝันคือผมพายเรือไปกับพ่อ หลังบ้านเราเป็นคลอง เรือล่องไปในคลองที่ผืนน้ำราบเรียบ แต่จู่ๆ ก็มีคลื่นวิ่งเข้ามาเป็นระลอก ชัดเรือเอียงไปมา ผมตกลงไปในน้ำ ในน้ำผมหายใจไม่ออก ตะเกียกตะกาย ขณะที่ผมกำลังจะจมลงไป มีมือคว้าผมดึงขึ้นมาบนเรือ ผมเงยหน้าขึ้นมองหาพ่อ แต่กลับพบว่าสิ่งที่อยู่ตรงหน้ากลายเป็นผี ใบหน้าละมุนที่ไหลออกมาจากผ้าคลุม การเผชิญหน้ากับสิ่งที่ไม่สามารถเข้าใจได้ สิ่งที่ปราศจากความหมาย เช่น ความตาย หรือ ผี

พี่สาวผมเสียไปไม่กี่เดือนก่อนเกิดโรคระบาด ตอนนั้นเป็นช่วงที่ผมเป็นศิลปินพำนักอยู่ที่เบอร์ลิน ขณะที่ผมเดินทางไปแสดงงานตามที่ต่างๆ มีเวลาสร้างสรรค์ผลงานและทำงานอย่างต่อเนื่อง ได้พบปะผู้คนมากมาย แต่ผมต้องอยู่ห่างครอบครัว นั่นอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผมเสียใจกับการไม่ได้บอกเล่าพี่สาวเป็นครั้งสุดท้าย ผมซื้อตั๋วเครื่องบินกลับมาเมืองไทยทันที หลังจากรับโทรศัพท์จากหลานแจ้งว่าพี่สาวผมเข้าโรงพยาบาลด้วยอาการโคมา ผมตรงไปโรงพยาบาลหลังลงจากเครื่อง พอไปถึงโรงพยาบาลพี่สาวก็เสียชีวิตแล้ว การไม่ได้รำลือกกลายเป็นความทรงจำสุดท้ายที่ขาดหายระหว่างผมกับพี่สาว ผมอยู่เมืองไทยจัดงานศพจนเรียบร้อยถึงกลับเบอร์ลิน ไม่นานผมก็กลับเมืองไทยหลังจากใช้ชีวิตอยู่หนึ่งปีเต็มที่เบอร์ลิน

พอกลับมาไม่กี่เดือนก็เกิดโรคระบาดทำให้ผมอยู่เมืองไทยยาวขึ้น ได้อยู่ใกล้ชิดครอบครัวมากขึ้น นอกจากได้ใกล้ชิดครอบครัว ก็ยังได้กลับมาเจอเพื่อนและสถานที่ที่คุ้นเคย ตอนนั้นผมกำลังเตรียมงานศิลปะ ผลงานเกี่ยวกับความทรงจำของตัวเอง ของกษัตริย์รัชกาลที่ 6 และคุณลุงชาวบ้านจังหวัดเลยที่ทำงานในเมืองชุดแร่เหล็ก ตอนพี่แกลเลอรีติดต่อมา ผมพอจะทราบว่ปู่ทวดเจ้าของแกลเลอรีมีความสัมพันธ์สนทนากับรัชกาลที่ 6 ครั้งหนึ่งที่ผมมีโอกาสไปเยี่ยมบ้านของเธอ เธอแนะนำให้ดูจดหมายที่ใส่กรอบไว้อันเป็นสมบัติชิ้นหนึ่งของตระกูล

พระราชสาส์นซึ่งทรงพระอักษรโดยรัชกาลที่ 6 เพื่อเตรียมพระราชพิธีพระบรมศพของท่านที่ได้มอบไว้ให้ปู่ทวดของเธอ ห้าปีหลังจากเขียนจดหมาย รัชกาลที่ 6 ก็เสด็จสวรรคต จดหมายนี้ทำให้ผมคิดถึงความตาย และความทรงจำที่เกิดกับตัวผม ถึงวัตถุสายไฟที่ห้อยระย้อยระยง

พาดจากเสาต้นหนึ่งไปสู่อีกต้นหนึ่ง ตอนเด็กที่ผมต้องอาศัยรถสามล้อ หรือรถตุ๊กตุ๊กเดินทาง จากบ้านไปโรงเรียน ความวุ่นวายสับสนของเมือง จากเสียงรถที่อยู่รอบๆ เสียงล้อบดถนน เครื่องยนต์ที่สั่น กลิ่นควันพิษ กลิ่นของผู้คนที่เบียดกันอยู่ในรถ แสงแดดสะท้อนเข้าตาเป็นระยะๆ ความเคลื่อนไหว พื้นผิว สัมผัส ความหนาแน่น ทันใดความโกลาหลจากความเข้มเหล่านั้นได้มลายไป ละมุดจากความสับสนวุ่นวายของเมือง ผมมองไปที่สายไฟที่กำลังเคลื่อนตามผมไปด้วยความเร็วและการเคลื่อนของรถตุ๊กตุ๊ก ช่วงขณะนั้นที่ตัวผมเหมือนลอยอยู่ในอากาศ มีเพียงการเคลื่อนที่ระหว่าง ผม และสายไฟที่ลอยอยู่เหนือหัว พาดจากเสาต้นหนึ่งไปสู่อีกเสาต้นหนึ่ง ทอดไปราวไม่มีที่สิ้นสุด ผมกลายมาเป็นเมือง เป็นส่วนหนึ่งของเมือง จากความทรงจำนั้น ยังรวมถึงจดหมายของรัชกาลที่ 6 ความตายของกษัตริย์ ที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของผืนดิน ของอากาศ ของน้ำ ของดินแดนที่ตนเองเคยปกครอง การกลายเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องจักรที่ขูดเจาะลงไปบนพื้นดิน บนภูเขา บนธรรมชาติ เพื่อค้นหาแร่โลหะของลุงที่ผมพบที่เหมือง ตัวเราได้ผนวกร่วมกับสิ่งต่างๆ เพื่อกลายเป็นสิ่งอื่นอยู่เสมอ ในงานศพพี่สาว ผมมองดูโลงศพที่ใส่ร่างถูกส่งเข้าไปในเตาเผา ครอบครวัรเรียมมองไปที่เมรุที่กำลังจุดติดไฟอยู่ห่างๆ ตอนที่ไฟลุกโชน จู่ๆ ควันก็พวยพุ่ง ออกจากปล่องเมรุ ปะทุขึ้นไปบนท้องฟ้า

ทั้งชีวิตของผมเกือบทั้งหมดที่ผมทำมาตลอดเวลา คือพยายามสร้างความประทับใจให้คนอื่น ทั้งหมดแล้วส่วนใหญ่เพื่อเป็นที่ชื่นชอบหรือชื่นชม มันซับซ้อน ตอนที่ผมเป็นเด็ก ผมพยายามอย่างมากที่จะปกปิดความรู้สึกในความพยายามที่จะเป็นคนอื่น ที่จะเป็นสิ่งอื่น ผมรักเสียงดนตรี อาจเพราะแม่ชอบเปิดเพลงให้ฟัง ทุกเช้าตอนที่รอแม่แต่งตัวออกไปทำงาน แม่รักความหรูหรา แต่งตัวแต่งหน้าสวย ฉีดน้ำหอมฟุ้งทุกครั้งก่อนออกไปทำงาน ผมจะนั่งจ่อมอยู่บนพื้น มองไปที่เครื่องสำอางและมีอที่ง่วนอยู่กับการแต่งองค์ทรงเครื่องของแม่ แม่ได้ใช้ชีวิตหรูหราขณะที่พ่อยังมีชีวิตอยู่ แต่ในตอนที่ผมจำความได้เป็นช่วงที่พ่อได้จากไปแล้ว ชีวิตหรูหราของแม่ค่อยๆ อัดคัลลงทุกทีๆ

แม่ชอบฟังเพลงสากลรวมถึงเพลงคลาสสิก เอาจริงผมไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นแรงดลใจ เพลงสากลยังพอเข้าใจได้แต่เพลงคลาสสิกนี่สิ แม่เป็นคนสวยแต่ไม่ได้เรียนสูง เพราะต้องออกมาทำงานส่งให้น้องๆ เรียนช่วยยาย พ่อทำงานเป็นวิศวกรบริษัทเดินเรือเยอรมัน อย่างที่ผมเคยเล่า พ่อโดนซ้อมที่เยอรมัน หลังจากนั้นไม่กี่เดือนก็เสียชีวิต ตอนพ่อตายผมอายุสองขวบครึ่ง ช่วงที่แมยังมีเงินเหลือจากเงินเดือนพ่อที่เก็บสะสมไว้ ด้วยเหตุผลบางอย่างแม่ส่งผมไปเรียนเปียโน หากความทรงจำคือการเสแสร้งเปียโนในความทรงจำคือวัตถุที่ไร้เกียรติที่สุดสำหรับผม การเดินทางจากบ้านไปโรงเรียนดนตรีก็ใช้รถตุ๊กตุ๊กเช่นกัน ความรู้สึกของร่างที่เคลื่อนไปข้างหน้า สายไฟที่วิ่งตามผมตลอดการเดินทางที่ตัวผมลอยอยู่อย่างนั้น แขนงค้ำไว้กับสายไฟที่ทอดไปไม่มีสิ้นสุด ช่วงเวลาที่ทุกอย่างถูกลืมเลือนไป ผมไปเรียนได้ไม่นานก็เลิก มันลำบากที่จะต้องมีเปียโนราคาสูงที่บ้าน เป็นความคิดที่ไม่เข้าท่าเลย เอาจริงๆ ในเมื่อเรามีความเป็นอยู่ที่ขั้นแค้นแบบนั้น

มีเหตุการณ์หนึ่งที่ตลกและเจ็บปวดที่สุดวันนั้นแม่หลบอยู่หลังร่ม มีคนมาหาที่บ้าน ยายบอกแม่ไม่อยู่ ผมได้แต่ยืนหัวเราะ ถ้าจะฟื้นความทรงจำจากความเข้ที่บางเบาที่สุดก็มันจะเป็น “ร่มสีเหลืองแม่ นั่งคุดคู้อยู่ด้านในหันมาส่งสายตาพิฆาตใส่ผม ในขณะที่ผมมอง หัวเราะคิกคัก” พอคนที่มาหาไป แม่ก็ตีผม ความเข้ที่ค่อนข้างเจือจางในความโกรธและไร้เหตุผล การรับรู้ตัวตนที่แตกสลายที่ความทรงจำได้พยายามอุตุรั้งมันไว้ การรับรู้ที่ผ่านวัตถุที่อยู่รายรอบในการรื้อฟื้นความทรงจำจากความรู้สึกที่บางเบา นั้นไม่ใช่ความทรงจำ แต่เป็นการรวมเข้ากับสิ่งต่างๆ เพื่อจำลองความคิดถึงความทรงจำ เราไม่สามารถเป็นอยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่กลายเป็นไปเป็น ร่วมกับสิ่งอื่นเสมอ

การรื้อฟื้นความทรงจำคือการรื้อฟื้นความรู้สึกที่บางเบา คือการเหนียวรั้งความยึดหยุ่นของการกลายเป็นไปเป็นร่วมกับสิ่งต่างๆ การก้าวข้ามความทรงจำจำเป็นในการค้นหาภูมิทัศน์ความเข้ของความรู้สึกอันแรงกล้าอย่างพิสุทธิ์ เมืองรวบรวมผู้คน แสง ถนน สายเคเบิล อินเทอร์เน็ต อุณหภูมิ ความหนาแน่น รวบรวมความรู้สึกอื่น ทนาว คม นุ่ม แข็ง เว้งว้าง อืดอาด โดดเดี่ยว และอื่นๆ ทั้งหมดที่เราได้เป็นอยู่ในความแตกต่าง ในความแตกต่างที่สังเกตได้จากตัวเรา ในขณะที่ตัวเราได้หายไปในการคิด จ่อมจมไปในแนวคิด กลายเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น ตอนเป็นเด็ก ผมคิดว่าจะทำอย่างไรที่จะได้เห็นหน้าผู้สนทนาในขณะที่พูดคุยกันในระยะไกลผ่านเครื่องมือบางอย่าง เป็นแนวคิดในการเชื่อมต่อกับผู้อื่นเพื่อกันเราออกจากความโดดเดี่ยวและความเหงา พอมาถึงปัจจุบันที่เราสามารถเชื่อมต่อกับทุกคนและทุกสิ่งได้ผ่านอินเทอร์เน็ต ผ่านสายเคเบิล แต่ดูเหมือนจะยิ่งกลับทำให้เราโดดเดี่ยวมากขึ้นไปอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อตระหนักว่า ตลอดเวลาเราได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของเมือง

เพื่อให้ได้รู้สึกถึงความเข้ที่พิสุทธิ์ ผมจึงเดินทางไปเมืองเหล็กที่จังหวัดเลย ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเพื่อพบภูมิทัศน์ พบกับคนทำงานเมืองที่เป็นคนเดินเครื่องจักรในการค้นหาแร่เหล็ก ภูมิประเทศที่น่าเกรงขาม ผมกลายเป็นสิ่งที่เล็กจิ๋ว คนชุดแรร่วมกับเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากโลหะในการทำการค้นหาโลหะ ชุดลึกลงไปในพื้นดิน เขากลายเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องจักร โลหะกลายเป็นเครื่องมือ และเขากลายเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือขุดลงไปเพื่อค้นหาตัวเอง

ภูมิประเทศที่กว้างใหญ่และน่าเกรงขาม ทุกสิ่งที่แสดงออกในธรรมชาติทำให้เราเส้าเหนียวกว่าเมืองครอบงำและหล่อหลอมเรามากเพียงใด เรากลายเป็นเมือง กลายเป็นคนแปลกหน้า จ่อมจมอยู่ภายใต้ความคิด ถูกครอบงำด้วยสายไฟ เราสูญเสียความรู้สึกถึงความเป็นอื่นของความเป็นจริงของสิ่งอื่น ปราศจากสิ่งอื่นๆ เราไม่สามารถกลายเป็นสิ่งใดได้ รัชกาลที่ 6 เคยคิดสร้าง ดุสิตธานี เมืองประชาธิปไตยที่ไม่เคยเกิดขึ้นจริง เป็นเพียงเหตุการณ์จำลองเป็นจินตนาการ เป็นเพียงการสวมบทบาท เราสร้างถนน หลัทธิโกล เสาไฟ แบ่งเขต จัดตั้ง โรงงาน บ้านเรือน รั้วชายแดน ด่าน การตรวจตรา ลาดตระเวน ทุกตัวอักษร ทุกข้อความที่เขียนขึ้น ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับความหมายของการมีอยู่ของเรา มันถูกเขียนขึ้นเพื่อใช้สำรวจพื้นที่ในการสร้างแผนที่ แผนที่ซึ่งเป็น เขตแดนที่ไม่แน่นอน พร้อมที่จะหดและขยายออกเสมอ

การเขียนกลายมาเป็นนามธรรมของความเข้มข้นในการแสดงอาณาเขตด้วยเสียงสี่พื้นผิว รูปทรงที่ถูกจัดวางความเข้มข้นเหล่านี้ลงไปบนพิธีกรรม ในการเดินสวนสนาม บทเพลง และอื่นๆ ชีวิตประวัติของเราอยู่ในสิ่งต่างๆ อยู่ในภูมิทัศน์ ผ่านการแสดงออกของสิ่งเหล่านั้น โดยปราศจากการเขียนถึงความหมาย เรา และสิ่งต่างๆ อยู่รวมกัน และในขณะเดียวกันก็เป็นเอกพจน์ เมื่อประกอบสร้างขึ้นเป็นครอบครัว โรงเรียน โรงงาน องค์กร ชุมชน สถาบัน เมือง ประเทศ ทุกสิ่งเชื่อมต่อ และไม่สามารถถดถอยลงไปสู่สิ่งที่สำคัญกว่า ผู้ผู้ที่สร้างมันขึ้นมาได้ ทุกส่วนประกอบกัน และแยกจากกันไม่ได้ สถาบัน รัฐบาล ชุมชน รัฐสภา องค์กร ถนน ระบบขนส่ง และอื่นๆ ไม่สามารถถดถอยได้ ในขณะเดียวกัน ปัจเจกกลับสามารถแยกไปสู่พื้นที่อื่นสู่ความเป็นเอกพจน์อื่น หนีไปสู่พื้นที่ว่างอื่น

หากคุณเป็นบุคคลสำคัญคุณจะถูกจดจำ คุณจะถูกจดบันทึกไว้ด้วยชีวิตประวัติ ถูกเขียนขึ้นด้วยตัวอักษร แต่ถ้าคุณเป็นสามัญชน คุณจะถูกจดบันทึกไว้ด้วยตัวเลข ลายนิ้วมือและข้อมูลใบหน้า ชีวิตประวัติของเราฝังอยู่ในสิ่งต่างๆ อยู่ในภูมิประเทศ ลุงคนชุดแร่เหล็กเล่าว่าตอนลุงอายุประมาณ 15-16 วันหนึ่งลุงบังเอิญไปเจอกลุ่มนักศึกษา สวมชุดเครื่องแบบคอมมิวนิสต์ที่ถนนในตอนกลางคืน เป็นนักศึกษาที่หนีจากเมืองมาเป็นคอมมิวนิสต์ คนหนึ่งในกลุ่มเข้ามาหาลุงเพื่อขออาหาร ลุงเล่าว่ามีกันอยู่ประมาณ 30 คน บอกว่าแม่หญิงหิวขอป้อนอาหารสักหน่อย ลุงบอกให้พวกเขาเงียบ และขอให้ซ่อนตัวอยู่ในพุ่มไม้ เมื่อลุงกลับมาพร้อมกับอาหารเต็มมือ ลุงประหลาดใจที่พวกนักศึกษาซ่อนตัวได้อย่างเงียบสนิท ลุงเห็นแต่ความว่างเปล่า และความมืด พอกลุ่มนักศึกษาเห็นลุงก็พากันออกมาจากพุ่มไม้ ลุงเล่าว่าต่อมาไม่นานที่หมู่บ้านใกล้เคียงจะมีกองไม้และเก้าอี้กระจายไปทั่วทุ่งว่างเปล่า ลุงบอกคือคอมมิวนิสต์ที่รัฐบาลฆ่าตาย แล้วเอาร่างมาสมเฝ้ารวมกัน ความทรงจำของลุงและของพวกเราต่างกันแต่เชื่อมต่อกัน

ทุกสิ่งสร้างผลกระทบและได้รับผลกระทบ เราและสิ่งต่างๆ รวมและกลายไปเป็นสิ่งอื่น อยู่เสมอ รวมและกลายเป็นโครงร่างให้แม่ไปซ่อน กลายเป็นอาวุธที่ตีหัวฟอก กลายเป็นสายไฟที่ทอดยาวไม่สิ้นสุดจากเสาหนึ่งไปอีกเสาหนึ่ง กลายเป็นเตียงให้พี่สาวในห้องไอซียู กลายเป็นกระสุนเจาะทะลุร่างกาย กลายเป็นเครื่องมือที่ซุดลงไปในพื้นที่ดินเพื่อค้นหาตัวเอง กลายเป็นคอมมิวนิสต์ กลายเป็นสายเปียโนที่ส่งเสียงในความทรงจำของผม กลายเป็นเจ้าธูตี โลหะแข็งเหมือนหิน บางเท่ากระดาษ และคมพอที่จะตัดคอเรา เหลลเหมือนน้ำ เย็นเหมือนน้ำแข็ง ร้อนราวกับลาวา หลากสีสันเหมือนกับสายรุ้ง สว่างไสวเหมือนตอนเช้า ทีมทึบเหมือนยามกลางคืน โลหะข้ามไปสู่ทुरुปอินทรีย์ แสดงตัวอยู่ภายในสสารอื่นๆ ในตัวเรา ในตึก ถนน เสาไฟฟ้า เรือ กระสุนปืน ในรูปทรง ในความเข้มข้น ในเสียง พื้นผิว กลิ่น สัมผัส และอื่นๆ ยิ่งไปกว่านั้น เรากลายเป็นคนแปลกหน้าเมื่อเราได้รวมเป็นส่วนหนึ่งของระบบ ทุกแง่มุมของเรา กลายเป็นเป็นส่วนร่วมกับสิ่งอื่น กลายเป็นเป็นส่วนร่วมกับความเร็ว แสง อุณหภูมิ เสียง พื้นผิว ความดัน โลหะ เสา ถนน รถ สายไฟ เตียง ปืน กระสุน ดิน จดหมาย เปียโน รั้ว อากาศ แผล ขี้เถา และอื่นๆ และดำเนินต่อไปจนกว่าทุกอย่างจะมลายหายไป

ลุงชาย

ผมเกิดที่นี้ โตที่นี้ เกิดตอนพ.ศ 2500 อายุก็ประมาณ 64 ปี ต้องไล่อายุตาม พ.ศ. เอาครับ อายุ 63 64 แล้ว ก็ประมาณนี้แหละครับ แต่ก่อน ก่อนจะทำมาตายนะประมาณ พ.ศ. สิบกว่าๆ สิบสอง สิบสาม สิบสี่ การเกษตรส่วนมากก็มีแต่การทำข้าวโพด ช่วงนั้นก็มีการปลูกข้าวโพด ข้าวโพดก็โลละ 50 สตางค์ สิ่งแวดล้อมก็มีป่า มันจะไม่เป็นแบบนี้ ออกจากบ้านมาก็จะเป็นป่าไม่มีถนนหนทางแบบนี้ จะมีก็แต่ทางที่วัวควายใช้เดินเป็นโคลนตม รถเข้ามาไม่ได้หรอก แล้วก็สมัยก่อนไม่มีรถ แม้แต่จักรยานก็ยังมี มอเตอร์ไซค์ก็ไม่มี เดินเท้าเอาอย่างเดียว ไปไร้ก็ต้องเดิน แต่สิ่งแวดล้อมจำพวกของกินของใช้สมัยนั้นไม่มีขาดเลย ออกบ้านมาก็มีปู มีปลา นก หนู มีทุกอย่าง อย่างตามป่า มันจะไม่ใช่แบบนี้ละ มันจะเป็นป่าอย่างเดียว ไม่ต้องเปลืองเงิน ไม่ต้องถามหาเงินที่จะไปซื้อ การอยู่การกินมันอุดมสมบูรณ์ ขอกันกินก็ได้ ยืนให้กันก็ได้ เดี่ยวนี้มันไม่ได้ ตัวใครตัวมัน ก็คล้ายๆ ว่าตัวใครตัวมันในยุคปัจจุบันมันเป็นสภาพนี้ มันเปลี่ยนแปลงมาจาก หน้ามือเป็นหลังมือ

ตอน พ.ศ. สิบสี่ สิบห้า มีคอมมิวนิสต์ มีหมดแหละแถมนี้ นาแหม บ้านโป่ง บ้านธาตุ ข้ามไปทางภูเขาใหญ่ น้ำโสม เขาจะมีฐานทัพอยู่นั้นเลย ห้วยบ่อซืน วังผา มีแต่คอมมิวนิสต์ทั้งนั้น เชียงกลม ชมเจริญ ชมน้อย เป็นทางผ่านของผู้ก่อการร้ายหรือคอมมิวนิสต์นั้นแหละ ช่วงนั้นผมก็เป็นหนุ่มอยู่ที่ยวอยู่ตามบ้านตอนกลางคืน สมัยนั้นคอมมิวนิสต์จะมีศัตรูแค่พวกตำรวจทหาร สมัยก่อนมันก็มีป้อมตำรวจอยู่ที่สามแยกบ้านธาตุนะสมัยนั้น แล้วก็มีการไปเข้าเวรอยู่ตลอด ถ้าพวกนั้นคิดจะเข้ามาถึงก็เข้ามาถึงเลย ใช้อาวุธ ใช้ปืนยิง ไม่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับตายแล้วก็ทหารเขาจะมาลาดตระเวนก็ปะทะกันอยู่เรื่อยๆ ยิ่งกันตอนกลางคืน เสียงปืนก็ดังแต่พวกเขาก็ไม่รบกันประชาชน พวกเขาคนไทยเหมือนกัน คนเหมือนกัน คงหนีมาจากนักศึกษานั้นแหละ ผมคิดว่าเป็นนักศึกษาที่มาจากทางอีสานได้ก็ไปเรียนหนังสืออยู่ที่กรุงเทพ เป็นนักศึกษาทั้งนั้นแหละครับ

แต่มีอยู่ครั้งหนึ่ง ที่ผมก็มาเจอพวกนักศึกษาที่หนีมาเป็นคอมมิวนิสต์ ตอนนั้นผมอายุประมาณ 15-16 ปีนี้แหละ ยังเป็นหนุ่มอยู่ที่มาตอนกลางคืนผมมาเที่ยวกับเพื่อนสองคน มาเจอเข้ากลุ่มหนึ่ง ประมาณ 30 คน แล้วก็ผู้หญิงครึ่งหนึ่ง ถามเขาว่าเป็นนักศึกษาที่หนีมาใช้ไหม เขาก็ดูหัวโหย เขาก็ขอร้อง เขาพูดกับเราดีๆ เราก็ไม่รู้จะพูดอะไร แต่เขาก็ไม่ทำให้เรากลัว

เขาก็บอกว่าเขาหิวข้าวหิวน้ำมาก ผมก็มีอยู่ 2 คนกับเพื่อนเลยจำเป็นต้องไปหาข้าวหาน้ำมาให้เขา แต่ผมไม่ให้เขาเข้าบ้านนะ ให้เขารอเจิบๆ หลบอยู่ตรงนั้น ก็มีพวกแจ้ว พวกปลาร้า แล้วก็ข้าวเหนียวเอามาให้เขาแจกจ่ายกันกิน ตอนไปเอาอาหารกลับมาพวกเขาทยอยเสียบกันไปหมดเลย หลบซ่อนเก่งจริงๆ ยอมรับเลย เขาก็หิวจริง อยู่ปามันก็ไม่มีอะไรนะ พอกกลางคืนเขาก็ลัดเลาะมาเพราะเขากลับทางฝ่ายรัฐบาลก็ลัดเลาะกันมาตามป่า แต่ก่อนจะไม่ใช่เป็นไร่แบบนี้ ตามภูเขาเป็นทางผ่านของเขาหมดแหละ ลัดออกไปแถวน้ำโสม ไปทางอุตรทางภูเขาใหญ่ส่วนมากมาจากทางนั้นก็ผ่านมาตลอดนั่นแหละ เขาก็มาตามหมู่บ้านก็มาเจอกันพอดีกลางหมู่บ้านเลยล่ะ เขาก็บอกว่าเขาหิว แต่ผู้ชายเขาก็ไม่บอกนะว่าเขาหิวเขาบอกว่าสงสารน้องผู้หญิงที่ไม่ได้กินข้าว มันก็จำเป็นเราคนไทยเหมือนกันผมก็ไม่รู้จะทำยังไง ผมก็ไม่เคยเปิดเผยนะ อันนี้ความจริงเลย

เขาไปล้อมบ้านเลยครับ ตอนที่ทหารรู้ เพราะมีคนแจ้งทางการ หน่วยทหารหน่วยทางการ เขารู้เขาก็มาล้อมบ้าน เขาก็ต้องยิงเลยครับ ยิง เขายิงแบบกราดยิงเลยครับ ยิงจากใต้ถุนบ้าน บ้านข้างหลังนี้เขายิงจนพรุนเลย

ใช่ เขาไปฟ้องว่าเห็นอยู่ที่นั่น ก็เลยไปฟ้องทหารว่าเห็นคอมมิวนิสต์อยู่นั้น ทหารเลยต้องเข้ามาล้อมแล้วยิงสู้กัน ช่วงหลังมานี้เขาเลยมาฝึกให้เป็นลูกเสือชาวบ้าน ทหารก็เข้ามาอบรม อศป. อทป. แบบนี้แหละ พวกทหารนั่นแหละมาอบรมปลูกปืนให้ประชาชนรู้จักป้องกันตัวเองสู้กันฝึกวิธีกลยุทธ์แบบทหารเลย ฝึกยิง ฝึกรบ ทุกอย่าง ฝึกทุกบ้าน ฝึกทุกหมู่ แล้วก็มีการเยอะที่เขาสู้กันนะ บางครั้งก็มีเยอะที่เขามาก่อวอนแนวร่วมของรัฐบาล เมื่อก่อนมันก็จะมีการจัดตัวของ อ.ส. พวกนี้มันต้องใช้ยุทธวิธีซุ่มโจมตี อ.ส. ก็ต้องคุ้มครองหมู่บ้านมันก็โจมตีกันอยู่เรื่อยๆ มันก็สูญเสียกันทั้ง 2 ฝ่าย ตอนฝึกก็ฝึกคล้ายๆ กับทหารนี่แหละครับ ก็รวมกันอยู่ตามโรงเรียน เอาคนเยอะๆ ไปรวมกัน มีการร้องเพลง สนุกดี มีไปวิ่งเข้าป่าไปยิง ทำให้เหมือนปืนแล้วก็ยิงฝึกธรรมดาที่ฝึกสู้รบนั่นแหละครับ แต่ก็ไม่ได้ไปสู้รบหรอกครับ เพราะเราไม่มีอาวุธที่ฝึกไปตามนั้นแหละ

เขาไม่ได้ทำไปสุมสี่สุมห้า คอมมิวนิสต์ก็คือคน เราก็คือคน ถ้าไม่อะไรก็ไม่ทำร้ายกันหรอก ถ้าสูติวิสัยจริงๆ ถึงจะทำกันได้ เมื่อก่อนทหารมาก็ซัด BMC เข้าไปสิบกๆ ไปลงในป่า มันจะไม่ได้เป็นไร่เป็นนาแบบนั้นนะ ตามข้างถนนก็จะเป็นป่า แบบนี้บางครั้งเขาก็ซุ่มเขาก็ก่อกวนโจมตีกัน ก็ยิงกันสูญเสียกันทั้งสองฝ่าย สาตน้ำเข้าหากัน อยู่ที่ว่าฝ่ายไหนสูญเสียมากสูญเสียน้อย ก็ระบบนั้นแหละครับ

คอมมิวนิสต์ที่ถูกฆ่าตายตอนเขาปราบกันจริงๆ จังๆ ก็เห็นแต่ร่องรอยที่เขาจุดไฟเผาเยอะ แถวๆ ออกจากบ้านธาตุไป เขาเผาเอาไม้เอาอะไรมาเผาไม่รู้อะไรใครหลานใครตาย ช่วงหลังที่เขาปราบจริงๆ มันก็ยังมีเห็นอยู่ จากถนนทางสงเปือย ทางปากชมนะมันมีอยู่ เป็นป่า เป็นป่าทั้งนั้นเลยแต่เป็นถนนหมู่บ้านไปถึงปากชม เขาก็ยิงกันอยู่อย่างนั้นแหละไม่รู้ใครเป็นใคร ไม่รู้ว่าฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายคอมมิวนิสต์ แถวนี้อยู่เลย แถวบ้านสูบ หนองลูกบัว นาน้ำมัน

ไร่เหนือ เยอะเข้าไปทางชมเจริญ ชมน้อย บ้านกลม บ้านกลาง ไปหาปากชมก็จะอยู่แถวนั้น
แหละผู้ก่อการร้ายสมัยนั้น

ทำเหมืองนี้จ้างรถนอกรับจ้างตามหมู่บ้านรถโดยสารประจำทางและจ้างคนงานเก็บ
เขาจ้างเราตันละ 100 บาท 1,000 กิโล 100 บาท ต่อหนึ่งครั้ง รู้จักรถโดยสารประจำทางไหม
รถเอ๋วอะ 4 ล้อ ใส่ทีละ 4-5 ตัน ตันละ 100 บาทสมัยนั้น ก็ขับไปลงโรงแร่เห็นไหมที่ผ่านมา
มันเป็นโรงเก่าและร้างแล้ว ไปลงที่นั่นขึ้นตาชั่งแล้วก็มาที่นี่ มาเหมืองนี้แต่ถึงไม่ได้ทำเหมือง
ก็รู้อยู่เพราะอยู่นี้อยู่มานานแล้วตั้งแต่ตอนเป็นเด็กจนถึงกำลังเป็นวัยรุ่น

เขาจะจ้างคนมาบล็อกๆ ให้เป็นรู ประมาณ 4 โมงเย็นจะได้ยินเสียงร้อง อ้ายยย! ให้คนหลบ
ทุกวัน เพราะเขาจะระเบิดทุกวันมองมาจะเห็นเลยทุกวัน ก่อนจะมีแร่เหล็กจะมีหิน
แกรนิตมาก่อน หินแกรนิตที่มาสัมปทานเอาก่อน แต่ก็นานมาแล้วตั้งแต่สมัยอายุ 10 กว่าปี
เพราะเป็นคนพื้นที่ก็ต่อรู้ต้องเห็น เกิดที่นี้และโตที่นี้ แต่เข้ามาใกล้ๆ ที่รถเราจอดนั้นก็
ไร่นา แต่ไม่ค่อยมีเยอะหรือจะไม่เหมือนสมัยนี้ ผมก็มาประจำตามป่าเขาเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย
พอทำไร่นาเสร็จแล้วเอาวัวเอาควายมาเลี้ยงอยู่ตามป่าบนบก อยู่ตรงนั้นเลี้ยงไม่ได้แล้ว
เพราะมีไร่นามีน้ำ ก็เลยเอามาเลี้ยงบนบกมาประจำ พวกสัตว์ป่าเยอะ ต้นไม้แต่ละต้นมีเป็น
100 ตัว สมัยยังเป็นวัยรุ่น มีสีเหลือง สีขาว ทั้งกระรอก กระแต บนต้นไม้เยอะมากวิ่งเล่นกัน
สัตว์ป่าเยอะ นกตัวใหญ่เท่าไก่ ผมเอาวัวเอาควายมาเลี้ยงสมัยเป็นเด็กอายุ 13-14 ปี เยอะมาก
แต่สมัยนี้หายากมาก เวลาเดินไปตามถนน สัตว์แต่ละชนิดเยอะแยะไปหมด กระรอก กระแต
แต่ตอนนี้ไม่รู้ไปไหนหมดสงสัยไปอยู่ประเทศลาวหมดแล้ว ฮะๆ

ผู้ใหญ่วัยร่ำรวย

ในความทรงจำผมทำงานอยู่ภูเหล็ก เริ่มต้นผมจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาอ้อวิทยา ไม่ได้เรียนต่อไม่มีเงิน เรียนต่อ ช่วงนั้นแม่ป่วยเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือด ก็เลยได้ไปทำงานที่บริษัทแบไรท์ไมน์นึ่งจำกัด ก็เลยไปหัดขับรถ ขับรถแมคโคร แล้วบริษัทแบไรท์ไมน์นึ่งก็ได้สัมปทานเหมืองหินแกรนิต แต่บริษัทแบไรท์ไมน์นึ่งเอามาให้บริษัทตีคอนแกรนิตเช่า เป็นบริษัทของฝรั่งที่มาเช่าทำหินแกรนิต บริษัทตีคอนแกรนิตก็เลยรับสมัครคนงานขับรถ ผมก็เลยสมัครขับรถที่บริษัทตีคอนแกรนิต เริ่มแรกทำหินแกรนิตก่อน ทำให้บริษัทตีคอนแกรนิตที่บอกไว้ข้างต้น ต่อมาบริษัทตีคอนแกรนิตได้ย้ายที่ผลิตไปที่จังหวัดสระบุรี ผมไม่ได้ย้ายไปด้วย แต่บริษัทแบไรท์ไมน์นึ่งคนที่เป็นผู้สัมปทานได้มาทำแร่เหล็กต่อ ผมก็ได้มาทำกับบริษัทแบไรท์ไมน์นึ่งนี่ต่อ เมื่อก่อนผมไม่ไปทำงานที่บริษัทแบไรท์ไมน์นึ่งได้ค่าแรงวันละ 60 บาท ในการขับรถ แต่บริษัทตีคอนแกรนิตที่จ้างผมให้มาขับรถแมคโครจากบริษัทแบไรท์ไมน์นึ่งให้ค่าแรงเดือนละ 4,000 บาท มันแตกต่างกันระหว่างคนไทยจ้างกับฝรั่งจ้าง ผมก็คิดว่าภูเหล็กแห่งนี้แหละที่สร้างผมขึ้นมาให้ผมมีชีวิตมาจนทุกวันนี้

ถ้ามันเหมือนยุคสมัยนี้แม่ผมคงไม่เสียชีวิตหรอกครับ เพราะมันมีวิธีการรักษาสำหรับคนเป็นโรคมะเร็ง เมื่อก่อน 30-40 ปีที่แล้ว เขาเรียกเม็ดเลือดขาวกินเม็ดเลือดแดงครับ ได้ไปรักษาที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และตอนสุดท้ายไปรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช ได้ขายนยาเพื่อเอาเงินไปรักษา ขายได้ 3 แสนบาท รักษาตัวที่โรงพยาบาลศิริราชประมาณ 2 ปีโดยการไปเดือนละครึ่ง เพราะเมื่อก่อนแถวบ้านไม่มีคิมี มีเด็กที่บ้านก็เป็นมะเร็งไปเข้ารับคิมีและหายมาจนถึงปัจจุบันนี้ อาการทรุดมาก ช่วงพฤษภาคมมีฟ ไปลงหมอซิดจะเดินทางไปโรงพยาบาลศิริราชแต่ไปต่อไม่ได้ ไปทางเรือทางไหนก็ได้ พอผมจึงได้พาแม่กลับบ้านเฉยๆ เพราะว่าเขาปิดหมด ช่วงพฤษภาคมมีฟนี้แหละครับที่แม่ผมทรุดมาเรื่อยๆ พอกลับมาที่จังหวัดเลยก็มาเข้าโรงพยาบาลเมืองเลยต่อ แล้วโรงพยาบาลเมืองเลยก็ได้ส่งตัวไปที่โรงพยาบาลขอนแก่นและได้ไปเสียชีวิตที่นั่นครับ ถ้าไม่เจอช่วงพฤษภาคมมีฟแล้ว แม่ผมเข้าไปรักษาที่โรงพยาบาลศิริราชได้ แม่ผมอาจจะยังไม่เสียชีวิต หรือไม่ก็อาจจะเสียชีวิตเร็วขนาดนี้เพราะว่าเป็นมะเร็งแต่มันเข้าโรงพยาบาลไม่ได้เขาปิดโรงพยาบาลไว้หมดครับ ผมจำได้ดีเลยว่าเป็น

ช่วงพฤษภาหมีพมันเข้าโรงพยาบาลไม่ได้ครับ ตอนนั้นผมทำงานที่บริษัทแปโรทีโมนิ่งอยู่ครับ เพราะไม่ได้เรียนหนังสือแล้ว บริษัทแปโรทีโมนิ่งที่ผมบอกว่าเป็นเจ้าของสัมปทานได้ค่าแรงวันละ 60 บาท

แต่ความรู้สึกของผมนะครับ แร่หรือหินที่เป็นทรัพยากรในพื้นที่นี้ ถ้าเราปล่อยให้มันทิ้งและสูญหายไปเสียเปล่า ถ้าเราไม่เก็บขึ้นมาไม่ทำไปขาย หินก็เหมือนกัน เราต้องทำให้ชาวบ้านเข้าใจว่านี่เศษหินธรรมดา มันไม่มีประโยชน์อะไร ถ้านำไปขายอาจจะมียุทธประโยชน์มากกว่า มีภาษีก็จะเข้า อบต. เรา นำเงินมาพัฒนา อบต. ของเราและหมู่บ้านเราก็จะได้อีกส่วนหนึ่ง ชาวบ้านก็จะไม่ประท้วง แต่ผมก็ไม่อยากทำหรอกเพราะมันอันตราย ผู้ที่ได้รับสัมปทานก็สมควรที่จะได้ทำตามสัมปทาน ถ้าเขาจ้างฆ่าเราไม่ถึง 50,000 บาทหรอก

ถ้าเกษียณไปมีเงินมีทองก็หากินไปแบบนี้แหละ อยู่กับลูกกับหลานไปไม่ทะเลาะทะเลาะอะไรอีก ความคิดตอนเด็กๆ ที่ยังเรียนหนังสือเราก็คิดอยากเป็นเจ้าของนั้นแหละ เมื่อก่อนนะอยากเป็นตำรวจ ทหาร ตอนเรียนหนังสือมา แต่เราไม่มีวาสนา มันมีแค่นี้ให้เราได้มาเป็นลูกน้องชาวบ้านอยู่แค่นี้ มันก็อยู่แค่นี้แล้วละ คนเรามันก็ไม่น่าเชื่อว่ามันจะเป็นพรหมลิขิตออกมา คนที่ได้เป็นเจ้าของเป็นนายก็ถือว่าเป็นวาสนาของเขาที่ทำมาแต่ปางก่อน

จดหมาย รัชกาลที่ 6

เวลานี้ข้าพเจ้ากำลังมีสติสัมปชัญญะบริบูรณ์ จึงขอส่งข้อความไว้ดังต่อไปนี้

๑ ถ้าข้าพเจ้าสวรรคตลง ณ แห่งหนึ่งแห่งใดนอกจากในพระบรมมหาราชวัง ให้เชิญพระบรมศพ โดยเสียบๆ เข้าไปยังพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน ให้จัดการสรงน้ำพระบรมศพในพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน แล้วจึงให้เชิญไปประดิษฐาน ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

๒ ในเวลาที่ตั้งพระบรมศพที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทและในเวลาอื่นๆ ต่อนี้ไปตลอด ห้ามมิให้มีนางร้องไห้ ถ้าผู้ใดรักใคร่ข้าพเจ้าจริง ปรารถนาจะร้องไห้ก็ให้ร้องจริงๆ เกิดอย่าร้องครล่นเลย

๓ ในงานทำบุญ ๗ วัน ทุกๆ ๗ วันไปจนถึงงานพระเมรุ ขอให้หมิ่นตรพระซึ่งข้าพเจ้าได้เคยขอบพามาเทศน์อย่าให้หมิ่นตรตามยศและนอกนั้นก็ให้หมิ่นตรพระเปรียญที่มีท่าทางจะเปนประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาต่อไป

๔ งานพระเมรุขอให้กำหนดภายหลังวันสวรรคตเร็ววันที่สุดที่จะทำได้ ถ้าจะทำได้ภายในฤดูแล้งแห่งปีสวรรคตแล้วก็ยิ่งดี เพราะการไว้พระบรมศพนานๆ เปนการเปลืองเปล่านั้น

๕ ในงานทำบุญ ๗ วัน เมื่อไว้พระบรมศพก็ดี และในงานพระเมรุก็ดี ขอให้จัดการทำพิธีงเด็ก ถ้าไม่มีใครศรัทธาทำให้ข้าพเจ้า ก็ขอให้ทายาทของข้าพเจ้าหาพรตอานัมนิกาย จินนิกาย มาทำให้ข้าพเจ้า

๖ ส่วนงานพระเมรุขอให้รวบรัดตัดกำหนดการลงให้น้อย คือตัวพระเมรุให้ปลุกตรงาวรดฤใช้ถาวรวัดนั้นเอง เป็นพลับพลาทรงธรรม

๗ ก่อนที่จะยกพระบรมศพไปสู่พระเมรุ ให้มีงานศราทธพรตที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทวันเดียว

๘ ญาติวงศ์ของข้าพเจ้า แลข้าราชการกระทรวงทบวงการต่างๆ ถ้ามีความปรารถนาจะทำบุญให้ข้าพเจ้า ก็ทำให้เสียเสรีในขณะที่ตั้งพระบรมศพอยู่ก่อนงานพระเมรุ ส่วนงานพระเมรุขอให้ไปงานหลวงอย่างเดียว

๙ สั่งเคตขอให้จัดของที่จะเป็นประโยชน์สำหรับพระสงฆ์ที่จะได้รับไป และให้เลือกพระสงฆ์ที่จะได้สังเคตนั้น ให้เลือกพระสงฆ์ที่จะใช้สังเคตจริง จะไม่เอาไปขาย

๑๐ ส่วนของแจกขอให้เลือกเป็นหนังสือ ๒ อย่าง อย่าง ๑ เนื่องด้วยกิจการที่ข้าพเจ้าได้ทำเป็นประโยชน์มาแล้วแก่แผ่นดิน อีกอย่าง ๑ ขอให้เป็นหนังสือที่จะเป็นประโยชน์แก่พระศาสนา

๑๑ ในการแห่พระบรมศพตั้งแต่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทไปถึงวัดพระเชตุพน ให้ใช้พระยานมาศตามประเพณี จากวัดพระเชตุพนไปพระเมรุ ขอให้จัดแต่งรถปืนใหญ่ปรกรถพระบรมศพ เพราะข้าพเจ้าเป็นทหารอยากจะได้ใคร่เดินทางระยะที่สั้นที่สุดนี่ย่างทหาร

๑๒ ในกระบวนการแห่นั้นนอกจากทหาร ขอให้จัดมีเสื่อป่าและลูกเสื่อเข้าสมทบกระบวนการด้วย และขอให้นักเรียนโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ได้เข้ากระบวนการด้วย

๑๓ การโยงไปรยขอให้ไม่ต้องมีทุกระยะ และประคองพระโกศขอให้ใช้เจ้าหน้าที่กรมภูษามาลา

๑๔ การอ่านพระอภิธรรมนำพระบรมศพ ถ้าสิ้นสมเด็จพระมหาสมณ กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์ไปแล้ว ขอให้นิมนตร์พระญาณวราภรณ์ (ม,ร,ว,พระชื่น) วัดบวรนิเวศหรือพระราชาสุธี (อุบโม) วัดราชาธิวาส แต่ถ้าแม่ท่านทั้ง ๒ นี้จะนำไม่ได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งแล้ว จึงให้นิมนตร์พระราชาคณะผู้ทรงสมณะศักดิ์สูงกวารูปใดๆ ในคณะธรรมยุติกนิกาย

๑๕ ในการถวายพระเพลิงเมื่อแตรทหารบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีจบแล้ว ขอให้รวมแตรสั้นเป่าเพลง สัญญาณอน

๑๖ ส่วนงานพระบรมอัฐิ ขอให้ทำตามระเบียบที่เคยทำมาแล้วเมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง

๑๗ พระอังคารขอให้บรรจุใต้ฐานพระพุทธรูปชินสีห์ในวัดบวรนิเวศวิหารส่วน ๑ อีกส่วน ๑ ขอให้กันเอาไว้เปบรรจุใต้ฐานพระร่วงโรจนฤทธิ์ที่พระปฐมเจดีย์ในโอกาสอันเหมาะสมซึ่งไม่ติดต่อกับงานพระเมรุ

พระบรมราชโองการนี้ ได้กระทำไว้เป็น ๓ ฉบับความดั่งกัน พระราชทานให้
เสนาบดีกระทรวงวังรักษาไว้ฉบับ ๑ ผู้สำเร็จราชการมหาดเล็กรักษาไว้ฉบับ ๑ ราชเลขาธิการ
รักษาไว้ฉบับ ๑ และทรงกำชับเจ้าหน้าที่ทั้ง ๓ นี้ ให้นำความกราบทูลสมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน
ที่จะได้เสด็จขึ้นเสวยราชย์สืบราชสันตติวงศ์ เพื่อให้ทรงทราบพระราชประสงค์นี้โดยตลอด
ถ้วนถึ

พระบรมนามาภิไธย งาม.วชิราวุธ ป.ร.

ได้ตรวจถูกต้องกับต้นฉบับเดิมแล้ว

สนิท เขียน
รักษ์ ทาน